සංස්කෘතිය සහ ජන කියමන්

සම්මානිත ගොවාර්ය
කුසුමා කරුණාරත්න

මානව වර්ගයාගේ ප්‍රභවයේ සිට මේ දක්වා කිසියම් ආකාරයක සංස්කෘතියක් මිනිසා සතුව පැවතෙමින් ආ බව අවිවාදයෙන් පිළිගැනෙන කරුණකි. ආදි යුගයන්හි මානවයා මනසින් ක්‍රමක්‍රමයෙන් දියුණු වෙද්දී ඒ හා සමාන්තරව ඔවුන්ගේ සිතුම් පැතුම් හා ක්‍රියා කලාප ද වර්ධනය වන්නට විය සතුන් දඩයම් කර සොයාගත් ආහාරවලට අමතරව, අව්වෙන් හා වැස්සෙන් බේරි සිටීම සඳහා ඇඳුම් ද ලබා ගැනීමට ඔවුන් සමත් වූයේ කෙමෙන් කෙමෙන් දියුණු වෙමින් පැවති මානසික ශක්තිය උපයෝගී කර ගැනීමෙනි. සමූහ ලෙසින් එක්ව ජීවත් වීම, වර්ගයා බෝ කිරීම ආදී මූලික ක්‍රියා දාමයන් සමග පූර්ව යුගයන්හි මිනිසාගේ චින්තන ශක්තිය ද පරිසරය හා බැඳුණු අත්දැකීම් ද දිගින් දිගටම ප්‍රගමනයට ලක් වෙමින් වඩාත් සංවිධානාත්මක සමාජ කොට්ඨාස බිහි වන්නට විය. මෙම දීර්ඝ කාලීන ඉදිරි ගමනේදී ඔවුන් සතු කර ගත් ප්‍රකාශන ශක්තිය හා භාෂා ඥානය සමග සියල්ලන්ටම වැඩදායක වන, අර්ථවත් කියමන් ඔවුන් අතරම ප්‍රභවය ලබා ව්‍යාප්ත වන්නට විය.

"ප්‍රඥාවන්තයින්ගේ කියමන් සදාකල්හිම අපගේ චින්තනය පෝෂණය කරවයි" යනුවෙන් සී.ඩබ්.ඩබ්. කන්නන්ගර මැතිතුමා පළ කළ අර්ථවත් අදහස ගැන ද සලකා බලන විට මිනිස් සමාජයේ එදා මෙන්ම අද ද ප්‍රචලිත වන ජන කියමන්වලට අපගේ අවධානයට යොමු වෙයි. සමාජයක ජීවත් වන ස්ත්‍රී පුරුෂයන් අතුරෙන් විවිධ මානසික මට්ටම්වල, විවිධ ප්‍රමාණයේ දැනුම් මට්ටම්වල පුද්ගලයන් අපට හමුවන බව කිව හැකිය. පැරණි සමාජ ගැන සිතා බලන විට උගත් කමෙන්, බුද්ධි මට්ටමෙන් අග තැන් පත් වූවන් සමාජයක් තුළ කැපී පෙනීමට ද ඔවුන්ගේ දැනුම් සම්භාරය මෙන්ම ඔවුන් භාවිත කළ අර්ථවත් යෙදුම්ද උපකාරී වූ බව කිව හැකිය.

පැරණි සිංහල සාහිත්‍යය පෝෂණය කළ විද්වත් හිඤුන් වහන්සේලා අතර, දඹදෙණි සාහිත්‍ය යුගයෙහි ලේඛන කලාවට මහඟු මෙහෙවරක් ඉටු කළ ධර්මසේන හිමියෝ අපගේ මතකයට නැංවෙති. සද්ධර්මරත්නාවලිය හමි වූ මහඟු ධර්ම සාහිත්‍ය ග්‍රන්ථය සමාජයට දායාද කළ උන්වහන්සේ සිය කෘතිය පුරාම යොදා ගෙන ඇත්තේ ජන වහරෙන් මෙන්ම ජන ජීවිතයෙන් ද උකහා ගත් අගනා යෙදුම්ය. "ආද යවා තබාලා වල්පත ගත්තා සේ", "නානට බඳ ඇඟ ඔඩ ගෑවා සේ", "ගැණික් තිබියදී තිරිවාණා පොඩි ගත්තා සේ", "බතින් සාද විදියටුන්ට බුලත් දී සාද තිමවන්නා සේ", යනාදී වශයෙන් එම කෘතිය පුරාම දක්නට ලැබෙන අගනා, ස්වීය උපමා ජන සංස්කෘතියක් පිළිබඳ මනා චිත්‍රයක් අප සිත් තුළ මැවීමට සමත් වෙයි. ධර්මසේන හිමියන්, තමන් වහන්සේ එදිනෙදා ජන ජීවිතය තුළින් උකහාගත් අර්ථවත් කියමන් රසවත් යෙදුම්වලට නගා, ගළපා ගත්තා සේම ඒවා තුළින් මතු වන ජන සිතුවිලි හා ආකල්ප ද අපට දැකගත හැකිය. සංස්කෘතියක් යනු ජන සමාජයක් උරුම කරගත් දෙයකි. එය පරපුරෙන් පරපුරට ඉදිරියට ගෙන යනු ලබන, ශක්තිමත් ජන උරුමයකි. එවන් සංස්කෘතියක් තුළ අපට හමු වන විවිධාකාර ජන කියමක් එම සංස්කෘතියට උරුමකම් කියන ජනතාවගේ සිතුම් පැතුම්, හා හදවතැස්ම කියා පායි. සිංහල සංස්කෘතිය ගැන විශේෂයෙන් සලකා බැලීමේදී මේ බව සනාථ කර ලන ජන කියමන්, හැතහොත් ප්‍රස්ථාව පිරුළු, ආප්තෝපදේශ ආදී නම්වලින් ද හැඳින්වෙන අගනා යෙදුම් නොඅඩුව අපට හමුවෙයි.

ප්‍රතිඵලමය. මෙවන් ප්‍රස්ථාව පිරුළක් නිරන්තරයෙන්ම සිහිපත් කරමින් දිවි ගෙවන්නකු කෙසේ හෝ, හැකි තරම් දුරට පාප කර්මවලින්, අකුසල කර්මවලින් විනිර්මුක්තව ජීවත් වන්නට උත්සාහ ගනු ඇත. ශ්‍රී ලාංකික දරුවන් පමණක් නොව විදේශයන්හි ජීවත් වන ශ්‍රී ලාංකික දෙමාපියන්ගේ දරුවන් ද දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය ලබද්දී 'ලෝවැඩ සඟරාව' නම් කෘතියෙන් කියවෙන,

"කරන කලට පව් මිරිය මී සේ
විඳන කලට දුක් දැඩි වෙයි ගිනි සේ
ඇඳිග එපව් දුරලන උපදේසේ
නුදුන මැනවි තුන් දොර අවකාසේ"

(37 කවිය)

යනුවෙන් පළවන අදහස සිත්හි දරාගෙන සිටිනු ඇත. "කළ කළ දේ පල පල දේ" යන ප්‍රස්ථාව පිරුළ ද මෙහි කියවෙන අරුත හා බැඳී පවතින බව අපේ වැඩිහිටියන්ය පමණක් නොව ඔවුන්ගේ සෙවණ යටතේ හැදෙන වැඩෙන බාල දරුවන්ට ද අවබෝධ වනු ඇත. මෙවන් පිරුළක් මගින් අපගේ ජන සංස්කෘතියේ අභ්‍යන්තර ස්වභාවය සිතාගන්නට පිළිවන. අපේ පැරැන්නන් මෙවන් යෙදුම් තිතර නිතර වහරමින් තම තමන් යහපත් ජීවිත ගෙවන්නට යත්න දරුවා සේම බාලයන් ද ඒ මඟට යොමු කරවන්නට දරුෂ උත්සාහය අපට පැහැදිලිවම පෙනී යයි.

ඉංග්‍රීසි බසින් ණීඡරදඩැරණ්‍ලිය යනුවෙන් හැඳින්වෙන මෙවන් ප්‍රස්ථාව පිරුළු එක් ජන සමාජයකට පමණක් සීමා කළ නොහැකි බව ද වටහා ගත යුතුය. ඉංග්‍රීසි ව්‍යවහරයේ යෙදෙන ණීඝෘර්ලී හඳම "දඇඅ යන යෙදුම අප අතරද ප්‍රකට වූවකි. 'කෙනකු බීජ වපුරන ආකාරයට අනුව අස්වැන්න කපා ගැනීමට ද හැකි වේ' යන අරුත් දෙන මෙම ඉංග්‍රීසි පිරුළට සමානව යෙදෙන තවත් යෙදුමක් ඇත. එනම්, ණී හඳම ජ්නැ හඳමර ඉලාලි ද හඳම පම්ළු කසැ දබ සළුව යන්නයි. තමන්ගේ ඇඳ හොඳින් සකස් කරගත් කෙනෙකුට ඒ මත සුවයේ සැතිපිය හැකිය යන්න මෙයින් ගම්‍ය වන අරුතයි. මෙලෙසින් ඉංග්‍රීසි බස භාවිත කරන්නන් පවා සිතන මතන ආකාරයට තමන් කළ දේ අනුවම එහි පල විපාක විඳගැනීමට හැකි වේය යන අදහස සමාජය තුළ ප්‍රචලිතව පවතී.

සිංහල සංස්කෘතිය විෂයෙහි ගෙන බලන විට ඉහත දැක්වූ පරිදි බෞද්ධ ආකල්පවලට ද සමගාමීව යමින් එවන් පිරුළක් ජන සමාජය තුළ ප්‍රචලිත වී පැවතීමෙන් අපගේ ජන මනස මෙන්ම සංස්කෘතියේ ස්වරූපය ද හඳුනා ගැනීමට එය උපකාරී වෙයි. වත්මන් සමාජය බෙහෙවින් සංකීර්ණ වී ඇති බවට බාදයක් නොමැත. මිනිසුන් අතරින් සාරධර්ම වියැකී යමින් පවතින් බව ද අසත්‍යයක් නොවේ. ඒ කෙසේ වුවද, තව දුරටත් බහුතරය යහගුණ වර්ධනයට යොමු වී සිටින බව දැකගත හැකි සාක්ෂ්‍ය ද අල්ප නොවේ. ඒ අනුව යහපත් මිනිසුන්ගේ සිත් සතන් තුළ එදත් අදත් පවතින්නේ අප ජීවත් වන කාලය තුළ යහපත් දේම කළ යුතුය, එයින් හොඳ ප්‍රතිඵල ලැබෙන අතර අයහපත් දේට යොමු වුවහොත් නරක ප්‍රතිඵල විඳින්නට සිදු වීම නියතය යන්නය.

සමාජයක ඉදිරි ගමනේදී වැඩිහිටියන්, තම බාල දරුවනට සිය සංස්කෘතිය හා එහි ඇතුළත් වන අගනා ලක්ෂණ, සාරධර්ම දායාද කළ යුතුයි. ඒ කෙරෙහි කුඩා වියේ සිටම දරුවන්ට දැනුම හා පුරුදද්ද ලබා දිය යුතුය. බෞද්ධ සංස්කෘතියෙන් පෝෂණය වූ ශ්‍රී ලාංකික සමාජය තුළ මෙන්ම කවර රටක ජීවත් වන ප්‍රජාවක් අතර වුවද එවන් යහගුණ මතු පරපුරට දායාද කිරීමට යොමු වීම දැකගත හැකිය. ඉංග්‍රීසියෙන් යෙදෙන, ඉහත දැක්වූ පිරුළු මගින් ද එම යහ සමාජයක් පිළිබඳ අපේක්ෂාව ඉස්මතු වෙයි.

සිංහල සංස්කෘතිය තුළ ව්‍යාප්තව පවතින මේ හා සමාන වූත් වෙනත් වැදගත් අරුත් ප්‍රකට කරන්නා වූත් ප්‍රස්ථාව පිරුළු, හැතහොත් උපහැරණ බහුලය. සමාජය වූ කලි හැම කල්හිම සර්වශ්‍රෂ්ඨ තත්වයකින් නොපවතී. යහගුණ මෙන්ම අයහපත්, දුදන ගතිගුණ ඇති මිනිසුන් හා ගැහැනුන් ද කවර යුගයක හෝ සමාජය තුළ දැකගත හැකිය. සිංහල ජනතාව අතර ප්‍රකට වෙනත් ජන කියමන් අතර, "කන්න දීපු අත හපා කන්නා වාගේ", "අගේ ඉඳන් කන කන්නා වාගේ" වැනි යෙදුම්වලින් එක්තරා ආකාරයකට සමාජ විවේචනයක් ද ඉස්මතු වී පෙනේ. එවන් පිරුළු මගින් කරනු ලබන විවේචන හුදෙක්ම දුර්ගුණ ඇත්තවුන් හෙළා දැකීමටම නොව එවැනි නුගුණ අත්හැර දමා යහගුණ අත්හැර දමා යහගුණ වර්ධනයට සමාජය යොමු කරවීමට ද දරන ප්‍රයත්න ලෙස සැලකිය හැකිය. කෙනෙකුගෙන් අනන්ත අප්‍රමාණ උදව් උපකාර ලබාගෙන අවසානයේදී එසේ උපකාර කළ තැනැත්තාට සතුරු වීම, 'කන්ට දීපු අත සපා කෑමකට සමානය'. 'අගේ ඉඳන් කන කෑම' නම් තමන්ට සමීපව මිතුරු වෙසින් හිඳිමින් තමන්ට සතුරකම් කරන්නන් හැඳින්වීමට යෙදෙන්නකි.

ශ්‍රී ලාංකික සමාජය කවදත් අපේක්ෂා කළේත් කරන්නේත් 'කන්ට දීපු අත සපා කන' මිනිසුන්ගෙන් පිරි ජන සමූහයක් නොව 'කන්ට දීපු අතට' හිතවත්ව සිටින යහගුණ පිරි ජන කොට්ඨාසයකි. සමාජය තුළ ජීවත් වන විවිධ, විෂම පුද්ගලයන් කොතෙක් සිටියත් ඔවුන්ගේ අයහපත් බව මතු කර දක්වන්නේ එසේ කිරීම නොකළ යුතුය යනුවෙන් වක් මගින් ජනතාවට දෙන උපදේශ ලෙසිනි. බුදු දහමේ ඉගැන්වෙන 'කල්‍යාන මිත්‍ර' සංකල්පය අනුව මෙකී දෙකොටසෙන් එක් කොටසක්වත් 'කල්‍යාණ මිත්‍ර' ගණයට නොවැටෙනු ඇත. සෑපේදී මෙන්ම දුක්දීත් තම මිතුරා ළඟ සිටිමින්, මිතුරා පව් කමින් වළකා පින් කම් කෙරෙහි යොමු කරන, හුදෙක් ලාභ ප්‍රයෝජන තකා පමණක් මිතුරන් ඇසුරු නොකරන යහපත් අය කල්‍යාණ මිතුයෝ වෙති. ඒ අනුව ඉහත දැක්වූ 'කන්ට දීපු අත හපා කන' හෝ 'අගේ ඉඳන් කන කන්නා වූ' හෝ කෙනෙකු සමාජය තුළ යහපත් අය ලෙස නොපිළිගැනෙන බව සමාජයට කියා දෙමින් ජනතාව යහමගට යොමු කරවන යෙදෙමි ද සිංහල ජන කියමන් අතර බහුලව ඇත. එමෙන්ම ඒවා ශ්‍රී ලාංකික ජන මනස පිළිබිඹු කිරීමක් ද සිදු වන බව කිව යුතුය.

කෙනෙකු වැරදි මාර්ගයෙන් ඉවත් කොට නිවැරදි මගට යොමු කරවීමට නම් එම තැනැත්තාගේ අඩුපාඩු පෙන්වා දෙමින් තිර්දය උපහාසයට නොව සදය විවේචනයට ඔහු ලක් කරවීම ශ්‍රී ලාංකික ජනයා පිළිගන්නා අදහසක් බවට ද ඔවුන් සතු අන්තේප්‍රකාර පස්තාව පිරුළු දෙස් දෙයි. "නටන්ට බැරි පොළව ඇදයි ලු" යන කියමන මෙන්ම " නටපු නැටුමකුත් නෑ බෙරේ පළුවකුත් නෑ" යන්න ද එවන් විවේචනාත්මක ජන කියමන් දෙකකි. යම් කිසිවක් තමන්ට හරිහැටි කරන්නට බැරි වූ විට තමන්ගේ අඩුපාඩුව වසා ගනිමින් අදාළ වෙනත් දෙයක් අඩුවක් ඉස්මතු කරලමින් ඊට වරද පැටවීම ඇතමුන් අතින් සිදුවන්නකි. තමන් හරිහැටි නටන්නට නොදන්නා නිසා නැටුම අසාර්ථක වූ විට පොළොවේ දෝෂය දොස් දක්වන්නාක් මෙන් තමන්ගේ දුර්වලතා වසා ගන්නට අන් දෙසකට වගකීම පැවරීම අද සමාජයේ බහුලව දක්නට ඇත. එවැන්නන් මහා මහා භාරදූර කාර්යයක් කරන්නාක් මෙන් මවා පා අන්තිමට අර්ථවත් කිසිවක් සිදු නොවීම 'නටපු නැටුමකුත් නෑ බෙරේ බෙරේ පළුවකුත් නෑ' යන කියමනෙන් ප්‍රකට කෙරෙයි.

ඉංග්‍රීසි බසින් ද මේ හා සමානව යෙදෙන යෙදුම් අපට හමුවෙයි. ණී ' ණ්‍ර අදරනස්ඩ 'කෑ්ගි ඉක්ජි යසි එදදකිය යනුවෙන් කියවෙන තැන්හිදී අරුත් ගැන්වෙන්නේ ද සිංහල කියමනෙහි එන පරිදි, තමන්ට කළ නොහැකි දේට හේතු ලෙස ඒ හා සම්බන්ධ අතික් දෙයකට වරද පවරන බවය. කිසියම් කර්මාන්තයක යෙදෙන පුද්ගලයකු තමන්ට එය නිසි ලෙස කළ නොහැක්කේ තමන් වෙත ලැබී ඇති ආම්පන්නවල අඩුපාඩු නිසා යයි කියන්නාක් වැනිය යන්න මෙම ඉංග්‍රීසි යෙදුමේ ගම්‍ය වෙයි. ණී ඔයැ මබිනසතමෙකි ජරමළුසබස'ැ එයැසර එදදකිය යනුවෙන් කියවෙන්නේ ද එවැනි අරුතක්මය. කුසලතා හෝ පුරුදද්ද නොමැති අය තමන් කරන කාර්යය අසාර්ථක වීමට හේතු ලෙස තමා වෙත ලැබුණ උපකරණ ආදියට දොස් දැක්වීමට යොමු වීම මෙයින් ද කියවෙන අරුතකි. තමන්ගේ දක්ෂතාවේ අඩුපාඩු වසාගන්නට තමන් වෙත ඇති ආයුධ හොඳින් නිරීක්ෂණය කරන්නට යාමක් ද මෙහි කියවෙන අදහසකි. කෙසේ වෙතත් මෙවන් විදේශීයෙ ප්‍රස්තාව පිරුළු හා බොහෝ විට සමානව යන ශ්‍රී ලාංකික සිංහල ප්‍රස්ථාව පිරුළු මගින් නියත වශයෙන්ම අපගේ ජන මනස කියා පායි. ඒ සමගම ජනතාවගේ අපේක්ෂාවන් ද ඒ තුළ සටහන් වී ඇති බවට සැකයක් නැත.

මෙලෙසින් බලන කලට වෙනත් විදේශීය සංස්කෘතීන්හි මෙන්ම ශ්‍රී ලාංකික සංස්කෘතිය තුළ ද මිනිසුන්ගේ ජන විඤ්ඤාණය ප්‍රකට කෙරෙහි ප්‍රස්තාව පිරුළු, ආප්තෝපදේශ, උපහරණ ආදී නම්වලින් යෙදෙන ජන කියමන් බහුලව පවතින බව පෙනේ. මේවායින් බොහොමයක් කාලයත් සමග අඩු අවධානයක් ලබමින් ඇතත් බොහෝ යෙදුම් අදත් අප අතර ප්‍රකට වෙමින් භාවිතයේ පවතින ඒවාය. එබඳු ප්‍රස්ථාව පිරුළු ජනතාවගේ දැනුම හා අත්දැකීම් මෙන්ම බහුශ්‍රැත භාවය ද ප්‍රකට කරන ඒවා වන අතර එමගින් යහගුණයෙන් සමන්විත සමාජයක් පවත්වා ගැනීමේ අපේක්ෂාව ද ඉස්මතු වී පෙනේ.

වත්මන් සමාජය අභාග්‍ය සම්පන්න ලෙස පරිහානියට පත් වෙමින් තිබේ යයි අදේනා බස් දොඩනවාට වඩා තම තමන්ගේ ශක්ති පමණින් මෙවන් සංස්කෘතික ලක්ෂණ ආරක්ෂා කර ගැනීමට අපි උත්සහ ගත යුතු වෙමු. එමෙන්ම, එබඳු අගනා සංස්කෘතික ලක්ෂණ හා වටිනා කියමන් බාල පරපුරෙන් ඈත් වී යන්නට ඉඩ නොතබා ඔවුන්ට ඒවායේ අරුත් කියාදෙමින්, ඒවා පිළිපැදීමට දරුවන් උනන්දු කරවීම සඳහා හැකි සෑම උත්සහයක් දැරීමත් අප කාගේත් යුතුකමකි. අපේ අනාගත පරපුර වන දරුවන් මෙරට සිටියත්, විදේශ රටවල හැදෙමින් වැඩෙමින් සිටියත් ශ්‍රී ලාංකික සංස්කෘතියේ අගනා සාරධර්ම අර්ථවත් ජන කියමන් ආදිය ඔවුන්ගේ ජීවිතවලට සමීප කරවිය හැකි නම් එය සැබවින්ම සත් කාර්යයක් වන්නේමය.

සමාජයක ඉදිරි ගමනේදී වැඩිහිටියන්, තම බාල දරුවනට සිය සංස්කෘතිය හා එහි ඇතුළත් වන අගනා ලක්ෂණ, සාරධර්ම දායාද කළ යුතුයි.